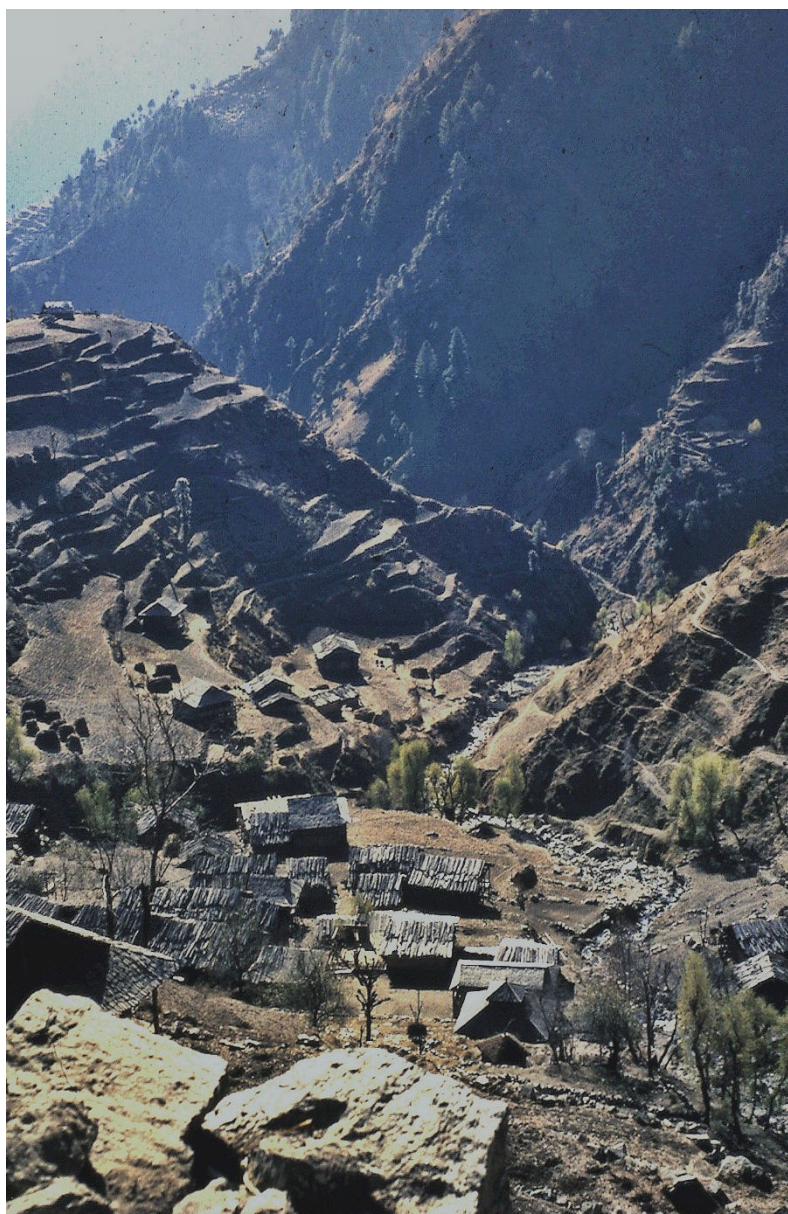

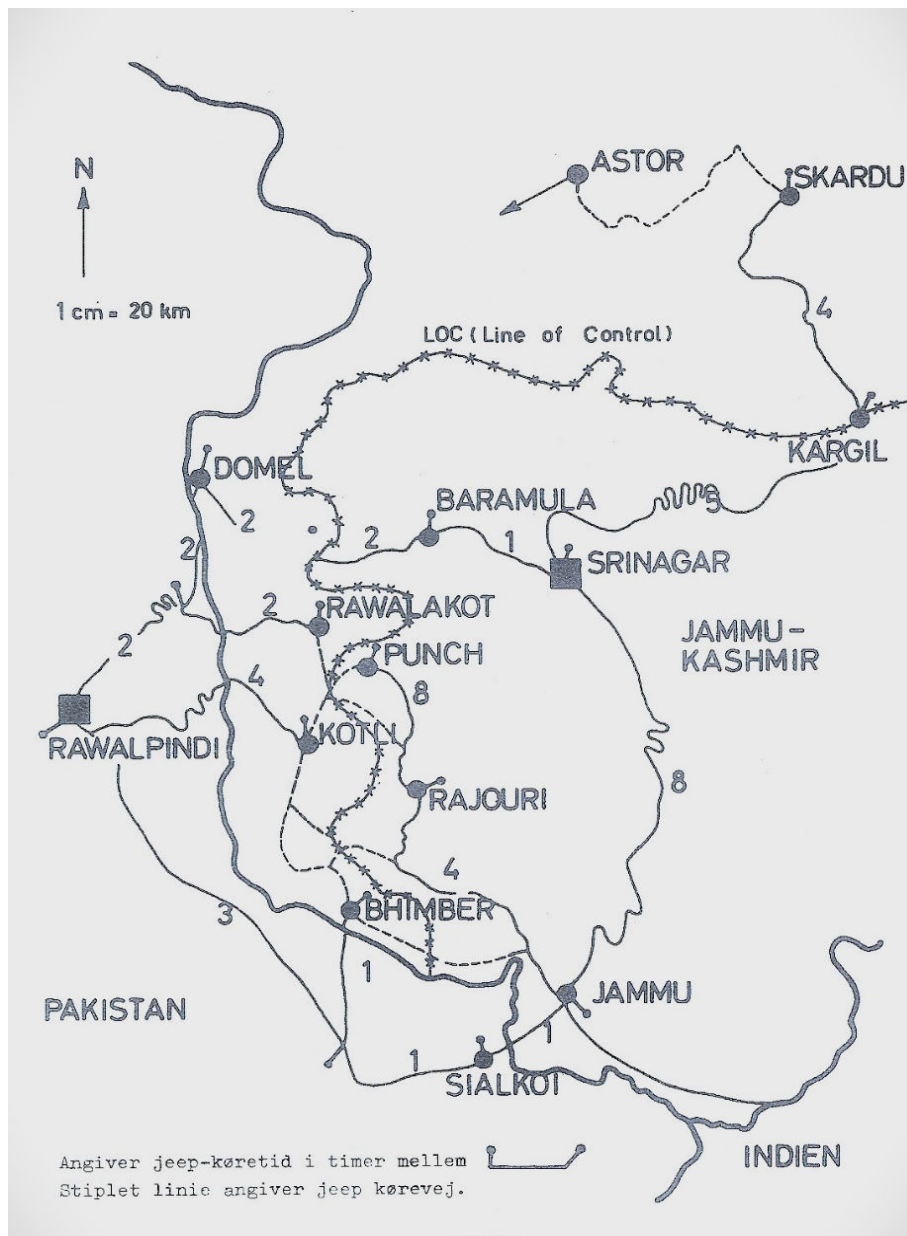
En oplevelse for livet for familien

Forfatter: Oberstløjtnant uden for aktiv tjeneste Peer Høegh-Guldberg

I august 1975 blev jeg beordret efter ansøgning til FN-tjeneste i Kashmir i et år. Det var heldigvis muligt at tage min kone, Lotte, Camilla og Claus med. Børnenes alder var 5 og 7 år. Det blev en enestående oplevelse, hvor familien boede i et halvt år på en husbåd og et halvt år i en lejlighed i Rawalpindi, idet FN-hovedkvarteret var placeret i sommerhalvåret i

Srinagar i Nordindien og i vinterhalvåret i Rawalpindi i Pakistan. Min tjeneste var på skiftende feltstationer på begge sider af kontrollinien mellem Indien og Pakistan i regionen.

De på kortskitsen angivne navne på begge sider af den fremtrædende kontrollinie er missionens "field stations", der var knyttet til indiske og pakistanske enheders hovedkvarterer. Besætningen på de stationer, der lå på den pakistanske side var 6, på den indiske side 3 observatører.

Pakistan tillod observatørerne til fods at kontrollere stillinger i højlandet. Indien tillod kun vejrekognoscering langs kontrollinjen.

Jeg forrettede tjeneste på stationerne Rawalakot, Dormel, Baramula og Punch.

De sidste tre måneder var jeg adjutant for Chefen for missionen, en chilensk general.

Situationen i dag i Kashmir-regionen er fortsat, at de to lande ikke har indgået en fred, hvorfor kontrollinien stadig er overvåget af FN. Styrken af personel er den samme som for 46 år siden, nemlig 41 militære observatører fra et antal lande støttet af 72 civile fra FN's fieldservice organisation fra hovedkvarteret i Rawalpindi.

Den fyldige beretning, som er skrevet undervejs under udstationeringen, rummer skildringer af landskabet, befolkningens levevis, observatørernes hverdag og familiens udfordringer.

Kashmir (UNMOGIP) United Nations Military Observer Group in India and Pakistan

Øjebliksbeskrivelserne er skrevet inden for et døgn for 48 år siden.

I 1975-76 søgte jeg nye udfordringer og blev sat til tjeneste som FN-observatør i Kashmir regionen i det nordlige Indien-Pakistan.

"Til Kashmir kan man lettest komme ad ørnens vej - flyvende over fire-fem tusinde meter høje bjerge, hvad vi gjorde. Kashmir er hovedsagelig et dalstrøg, ca. 180 x 110-kilometer mellem Himalayas nordvestlige udløbere. Engang var det et oversvømmet område behersket af mytiske vandslangeguddomme. Sidenhen skar vandet sig vej gennem bjergene. Tilbage blev den enorme sø med navnet Wular og den slangeagtigt snoede flod, Jhelum, hvis navn skal betyde: Den store Flod, der giver os vort brød. En højtliggende flodcivilisation, bygget på korn og ris, men også på et højt udviklet kunsthåndværk og en karavanehandel, der siver gennem bjergenes pas i forskellige retninger.

Kashmir er omgivet af snerygninger og snetinder, af knugende vilde fjeldtinder og grædende slugter. Bjerget Nanga Parbat (den nøgne gudinde) løfter sig næsten ni tusinde meter op over jordens overflade, en af de stateligste af jordens hvide tinder.

Kashmir grænser op til fire forskellige lande, foruden Indien: Pakistan, Afghanistan, Rusland og Kina. En mellemting mellem et isoleret bjergparadis og et omstridt gennemfartsland. Mødested for kameler og yakokser, for flyvemaskiner og nøjsomme bønder i lammeskindspelse.

Sletterne omkring provinshovedstaden, Srinagar, dyrkes af bønder, boende i jordfarvede og udstrakte landsbyer. Disse bønder udgør mere end de ni tiendedele af Kashmirs fire millioner og er næsten alle sammen analfabeter. Floderne og søerne har deres egen befolkning, der står for praktisk taget al transport inden for dalens område. I nord begynder den vilde bjergegn Gilgit, befolket af nomadiserende stammer og fårehyrder. Derfra kommer baller med uld og tørrede abrikoser.

Selve sletten længere mod syd veksler mellem lergrå nøgenhed og lyst spirende plantegrønt. Ubeslutsomme vande står og drømmer, fulde af spejlinger. Men floderne strømmer hurtigt, med skulpturelle hvirvelmønstre i tykt, jordblandet, gulbrunt vand.

Det regner overdådigt i Kashmir. Det regner i sommermånederne hele dage og nætter, øser ned i strømme. Bjergkæder og landskaber udslettes. Tordenen høres over Himalaya i enkelte, langt henrullende drøn, en lavine af ekkoer, tunge som stenblokke. Men ingen tager sig af regnen, kashmirerne vandrer ganske uberørt om i den, standser op og taler med hinanden, står og venter i timevis på det ene eller andet.

Mellem regndagene kommer solskinsdage. Både regnens dage og solskinet ejer en art urtidsagtig fuldendthed, de udsletter erindringen om hinanden og hersker i selvforligende fuldkommenhed. I sollyset skinner bjergene blændende, og de dyndede floder glitrer som af uægte guld. Piletræerne står gyldent grønne. Tigerliljerne gaber brandgule. Poplerne aftegner sig i stridt sort violet: En slags landskabets buskede øjenbryn, som de strækker sig ud i endeløse alleer. Poplerne; et af de mest karakteristiske træk i Kashmirs ansigt.

Husbåd og Shikare.

Vi har fundet os et lille paradis, en husbåd beliggende i en af søerne, hvis spejl brydes af den blomstrende lotusblomst. Synet ud over søen; de lange krusninger på vandet krummer spejlbilledet af bjerge og drivende skyer. Den lille shikare, en let og lav gondol, gennemkrydser søens vand, tre chenartræer på bredden står sorte, runde og rager op. En fire-fem husbåde ligger fortøjet under træerne. Måske var der noget i atmosfæren, som kunne få en til at blive takkefuld, en sanselig atmosfære som dvælende over stedet fra dengang, stormogulerne holdt til her sammen med deres glathudede konkubiner, hvor vi nu har taget arven op, dog vel nok på lidt mindre pompøs, men sikkert hyggeligere vis. Måske bliver man overrasket over det skarpe sollys over klippelandskabet. Her er i hvert fald utrolig smukt, grønt og behageligt køligt i en sidste eftermiddagstime.

Husbådene er Kashmirs og i særdeleshed Srinagars fornemste speciale. De danner en by i byen, en flydende og omflyttende by, hvor hver båd har sit indregistrerede nummer og navn, sin faste fortøjningsplads og dermed adresse, men dog beholder sin fulde ret til at færdes rundt og lægge til, hvor den vil. Disse husbåde blev indført af englænderne for hundrede fyre år siden og blev straks populære. De er blevet til en turistindustri af format og har samtidig afstedkommet en ny levemåde for en stor gruppe af befolkningen. At holde husbåd er blevet et erhverv og et levebrød for tusinder af Srinagars indbyggere.

Der er tale om rigtige huse bygget på fladbundede pramme, vel de mest moderne og bekvemme huse, der findes i Kashmir. Langstrakte huse, som oftest kun i en etage, selvom toetagers forekommer. Vores begynder med en dagligstue agterude, der efterfølges af en spisestue, anretter rum, et soveværelse, et badeværelse, et soveværelse og endnu et badeværelse helt forude, hvor en mindre husbåd kaldet, køkkenbåden er fortøjet. Denne lille båd tjener også som helårsbeboelse for husbådens ejer og hans fem familiemedlemmer. Vinduerne er i højde med bådskanten, nogle fod over vandoverfladen. På taget har vi en god solplads. Søens vand klukker hyggeligt mod bådens sider og hele "huset" gynger ofte sagte.

Vi betaler halvfems kroner pr. dag plus femten kroner ekstra, når jeg er hjemme. Beløbet dækker fuld disposition over husbåden, måltider, sengelinned og nattevagt!

Srinagar hører til et af denne verdens billigste paradiser. Ganske vist i skyggen af noget, der ligner en krigstrussel: kontrollinien løber ikke mange kilometer herfra. Det er grunden til, at Srinagar er så lidt besøgt af udenlandske turister størstedelen af året. Et meget stort antal husbåde ligger tomme, og husbådejerne klager sig naturligvis.

Enestående er også shikarerne, de lave og lette gondoler, der gennemkrydser vandet omkring Srinagar. Det er fladbundede, langstrakte både med et polstret sæde, hvor man halvt ligger på brogede tæpper under en baldakin, mens en eller flere roere arbejder længst tilbage i agterstavnen med hver sin korte hjertebladede padleåre.

I shikarer bringes Srinagars privilegerede gæster hurtigt og lige til deres bestemmelsessted eller driver langsomt af sted over lotusvandet. Camilla og Claus har deres egen minishikare, som de med ikke ringe stolthed transporterer deres forældre rundt i. I shikarer færdes også Srinagars flydende forretningsfolk, de høgeagtigt påpasselige, grævlingeagtigt ihærdige forhandlere af kunstfærdige lokalprodukter, som mærkværdigt nok ingen synes at ville købe.

Ejerne af husbåde og shikarer holder sig ikke tilbage, når det gælder ødsel navngivning. "Heaven ly King", "Big and Best Spitfire", "Duke of Windsor", "Manhattan Palace" og "King of Roses" er et lille udvalg. Vores bærer det klingende navn "New Buckingham Palace"!

Alle shikarer annoncerer pralende med deres spiralmadrasser: "Full Spring Seat" eller "Most Heavenly Spring Seats!", Foruden Jhelum floden, der snor sig gennem byen, findes der mange andre vandveje i Srinagar, kanaler der reguleres med sluseværker, halvt tilgroede passager, der slynger sig viden om, men til sidst munder ud i en af de tre dalsøer. Disse har klart gennemsigtigt vand, der spejler de sneklædte bjerge og maharajaens forladte palads. I sammenligning med den jordfarvede Jhelum, denne urene og tungt løbende, frugtbare landbrugsflod, er dalsøerne helt igennem aristokratiske, ædelt lysende perler.

Hvorfor ikke begive os per shikare ind til Srinagar? Tag plads i det polstrede sæde i shikaren. Snart går det over den blanke, smalle sø, og vi når frem til den første kanal. Vi

skyder gennem flere af disse smalle kanaler, der nærmest minder om afløbsrender. Ind under broerne, gennem sluseportene. Man ligger dovent tilbagelænet. Passerer lange rader af husbåde, hvor mennesker vinker indbydende. Mange driver også butikker, håndværk eller udsækningssteder i deres husbåde. Nogle telefonpæle vader ud i vandet med et enkelt par telefontråde og hører så brat op. Ofte glider man af sted lige over bunden, der består af et bølgende fletværk af vandplanter. Det er for tidligt for lotusliljerne, der senere vil dække som et næsten uigennemtrængeligt tæppe. Vi passerer de højt priste flydende haver, der nærmest virker som fremstikkende landtanger. Roeren får dem til at gyng under sin åre.

Det er spændende at søge ind mellem vandets forgreninger, frem gennem Srinagars gyngende udkanter, hvor det vandbårne proletariat holder til. En labyrint af stillestående vande, nogle steder sorte som ajlepøle, næsten tilmurede under lave hvælvinger af hængepile. Fligede jordtunger og øer, sammenholdt af pæle og vegetation, glider forbi med de mærkværdigste huse. Skæve og vaklende huse, gennembrudte som sier, ruiner der alligevel er beboede. Tunge teglhuse der er begyndt at synke i jorden og har fået stærk slagside eller knækket rygningen. Huse der virker krogede af blæsten som træer ved stormfulde kyster. Huse i flere etager, allesammen forvandlede til skeletter med undtagelse af den nederste, der halvt forsænket i jorden endnu er beboet. Huse med gulvet skydende frem som brygge, huse med nedhængende stiger, ad hvilke man klavrer ud og ind i bådene. Huse der rummer butikker, som står åbne ud mod vandet, den flydende gade, hvor al færdsel findes. Utrolige huse, skrækromantiske røverhuler, levende dødsfælder, hjem for fatalister!

Nu og da kommer man til en art vandtorv, hvor flere vandgader krydser hinanden, og bådene venter i sladrende klynger. Der ligger husene presset tæt sammen med mosgrønne mure ned i vandet, og halvnøgne knægte meder fra fremskyndende bjælkehoveder. Man støder på lange pramrader, lastede med siv, der fylder hele vandgaden. mange shikarer af udpræget folkelig type, fattiggrå, enkle som ærtebælge, med en mand eller en kvinde siddende på hug i den overskårne agterende med padlerne arbejdende som skrue.

På vej til min første feltstation.

Min parkistanke kører og jeg kører gennem det kashmirske landbrug, i en røg af jord, en lugt af gødning, en rislen af vand, som fra tæmmede kanaler og viltre bjergbække siver ud over markerne i et vidtstrakt terrassesystem ned mod Wularsøen. Vi kommer over et jordrødt bjerg, hvor fåreflokke bevogtes af hyrder, der spejder efter ørne, som var de flyvemaskiner. Udsigten er enestående ved sin forening af modsætninger; sneskæret intensivt i øjnene, den åbne jord dampende rundt om, landskabet vekslende i utallige, blødt strømmende farvenuancer og søen udbredt nedenunder, svømmende over sine bredder som mælket sølv. Halvt druknede odder rager langt ud i vandet, og guld kronede pile sopper gruppevis.

Vejen slynger sig som en stenslugt gennem byen mellem klynger af forvredne morbærtræer. Agersenneppen, som vi kender hjemmefra, dækker sure marker med sit klare guld. Der er skrænter med en art grønne sten, der fører tanken hen på malakit og kobberlejer. Nogle vige har fuldstændig rødt vand, antagelig fra floder og bække, der munder ud der.

Vi holder hvil i en landsby for at få en kop te. Hele landsbyen er gennemskåret af bække. Husdyr og børn vader i de strømmende vandløb. Halm er blevet stampet ned i vejenes mudder for at give fodfæste. Den stikker ud som øretotter af de pjaltede staldtage og lader. Bygningerne afslører gerne deres træskeletter. Landsbyen er et billede på en ejendommelig blanding af frodighed og forfald.

Højt oppe på landsbyskråningen ligger forsamlingshuset og skolen. Fire klasser børn er i gang med undervisningen og læser ude under træerne. Lærerne gør honnør, og børnene stiller begejstret op i geled. De stemmer i med en kashmirsang så bækkene fra Himalaya forstummer. De slutter af med råbet: "Naya Kashmir Sindabad" (leve det nye Kashmir). Over forsamlingshuset vejer det nye Kashmirs flag: en hvid træplov på rød bund. Det kunne lyse over landsbyen som et løfte om en blomstrende bondesovjet.

Tilbage til Kashmirs bjerge.

Det er mandag morgen. Jeepen holder for døren, febrilsk aktivitet, sviren af radiosignaler, læsning af udstyr og min oppakning. Afsked med kolleger og de på stationen tjenende ånder. Jeg ventes tilbage sent fredag og har i dag fem timers bjergkørsel foran mig. Efter mere end to tusind kilometers kørsel i området på bare seks uger har transporten mellem to punkter på kortet mistet enhver interesse - og dog, mindst et par gange på sådan en køretur sker noget uventet. Pludselig at holde køler til køler med en stor bus i et uoverskueligt hårnålesving efter at have konstateret, at begge køretøjers bremses har virket, er nogle af de oplevelser, man kommer ud for. Den sidste del af dagens køretur afviger fra tidligere, idet sporet kun kan tage envejs trafik og kun kan befærdes med jeep i firehjulstræk. Det er tilmed nødvendigt at benytte dens reduktionsgear. Opstigninger tager derfor tid, til gengæld er det en oplevelse. at kravle fra to tusind meters højde til to tusind otte hundrede meters højde op ad en bjergside ved brug af jeep på et bjergspor med snesevis af hårnålesving og langt, langt ned, hvis noget ubehageligt skulle ske. I strålende sol når jeg frem til en samling af disse karakteristiske, lerklinede huse, hvis flade tage falder i niveau med det omkringliggende terræn. Her havde den enhed til huse, som jeg af tjenstlige grunde skulle besøge. En dansker oplever her højfjeldet. Det hele synes så uvirkeligt. Siddende på det flade tag skuende ud over de fjerne, noget højere liggende, forrevne sneklædte tinder, de nærmest liggende nøgne toppe, beliggende over trægrænsen. Disse toppe er mål for de næste dages vandringer. De ligger tæt ved kontrollinjen, langs hvilken pakistanske og indiske tropper vogter på hinanden. Ved at læne mig lidt fremover får jeg mulighed for at skue ned gennem den skovklædte dal, i hvis bund snor sig de hvidt piskede strømme i den brede, stenede flodseng. Imellem træerne

kan anes vejsporets snoede løb op imod stedet her. Ikke en vind rører sig. Dybt nede i dalen kaldes til bøn i den fattige moske. Den vilde flora omgiver en. Her er alle farver repræsenteret, fra lilla til gult over buskenes blodrøde bær. Det er den 29. september, siger kalenderen. Alle ved, at sneen vil ligge metertykt om bare halvfjerds dage for så at blive liggende til midt i juni næste år. Isolationen, der let kan blive fuldstændig i op til tre måneder, må kræve sit af stedets besætning. Jeg selv er kommet hertil under de bedst tænkelige omstændigheder.

Næste morgen af sted til fods med en menig soldat som fører. Alvoren varsles snart: mineskilte, der vidner om udlagte felter i dette naturskønne område. Førerens handlinger og gode råd under den daglange bjergvandring skulle senere vise sig at være af største værdi. Han har i øvrigt lært sig selv lidt engelsk. Første mål var en enhed, placeret på en top en god times vandring fra stedet, jeg nu forlader. Vi går langs bjergryggen i skygge på et smalt spor midt på bjergsiden. Det har før gang på gang forbavset mig, at man ikke gribes af angst eller svimmelhed. Denne morgen nyder jeg vandringen. Efter et heldigt gennemført besøg, og efter at solens varmende stråler begynder at nå os, indledes den første alvorlige bjergklatring. Min nysgerrighed byder mig at klatre op til toppen af det tre

tusinde tre hundrede og femogfyrre meter høje bjerg. Der var en militær opgave at løse. Det var ikke bare en danskers urokkelige tro på egne evner. Da vi vandrer over den lille græsbevoksede sadel, ser vi det, der i kikkerten afslører sig som et myreslugerpar, der lystigt leger midt i minefeltet til højre for sporet, vi benytter. En mærkelig oplevelse! Klatringen til toppen kræver ens fulde opmærksomhed og bliver til tider åndeløst spændende. Førerens erfaring og fysiske styrke hjælper mig i denne for en dansker så uvante situation. Det gælder om at finde fodfæste. Det er et spørgsmål om balance og fremaddrift. Vi klatrer igennem den sidste spredte buskbevoksning, hvis gulnede blade og blodrøde bær skaber en uvirkelig kulisse om den for mig usædvanlige klatretur.

Det føles sværere og sværere at trække vejret. Hjertet hamrer i brystet.

Tempoet bliver sat yderligere ned. Blikket finder vej opad. Det synes umuligt at få styrke og mod til at tilbagelægge de sidste par hundrede meter. Vi kunne se en soldat ved det lille skur deroppe, en observationspost. Man kunne ligesom ane hans overbærenhed med disse to fyre, der her forsøger at kæmpe sig vej op til ham. Førerens erfaring og iskolde ro smitter og gør klatringens afslutning til noget selvfølgeligt for en iagttager, for eksempel posten. Det er klart, at stoltheden parret med udsigtens berigende oplevelse gør en godt, når man sætter foden på den 3345 meter høje top. Samtidig gribes man af forbløffelse ved konstateringen af ens egen utrolige lidenhed. Der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, hvordan her må være, når naturens vrede får frit løb. Snestormens rasen i op til fem døgn ad gangen er noget ganske forventeligt på dette sted. Her er denne middagsstund ubeskrivelig, smuk og stille. Sjældent smager en kop te mig så godt som i selskab med den lille gruppe, der afslører sig heroppe. De opholder sig på stedet en uge ad gangen.

Nedstigningen langs en udløber faldende til tre tusinde et hundrede meter viser sig uden spænding, men interessant ud fra et militært synspunkt. Det bliver en lang første dag, inden jeg ved solnedgang når frem til mit bestemmelsessted. Der møder mig en særlig gæstfrihed og nysgerrighed. I det spartansk udstyrede rum, der stilles til min rådighed, er en seng gjort klar. Man viser mig til "badeværelset", hvis inventar udgøres af et utraditionelt wc bestående af et velkendt gammeldags lokum, men i hullet er anbragt en beholder formet som en top hat. Man skal virkelig være noget af en artist for at sikre sig, at det ønskede nu også når ned i tophatten. Jeg finder i hvert fald hattens diameter for lille til en dansker. Indretningens øgenavn blandt observatørerne er i øvrigt "thunderbox". En trærist udgør rummets andet stykke inventar. Selvfølgelig tilbydes der én et brusebad. En spand kuldslået vand og et litermål giver en mulighed for i hvert fald at blive våd på størstedelen af kroppen. Man er mærkelig, synes ens værter, at man tager et bad sidst på eftermiddagen. Rekvisitionen på vand giver anledning til megen snak. Enhver sprække i det ikke alt for tætte rum bliver flittigt benyttet af nysgerrige udenfor. Mindst seks personer fra oversergent til menig overværer påklædningen efter badet. Det er dog værd at huske, at mit udstyr og min person er forskellig fra, hvad man her til lands er vant til.

Gæstens indtagelse af det righoldige måltid er naturligvis også spændende at overvære

eller at deltage i for nogle særligt udvalgte. Retterne er mange i tal og altid godt krydrede. Naturligvis jubler tilskuerne, når gæsten pludselig får et akut behov for vand, fordi mund og hals står i flammer.

Jeg tror mig sikker i min seng senere, men ak, under de pudsigste påskud begynder det på ny at strømme ind. Man vil se den fremmede i seng!

Første gang man udsættes for denne interesse omkring sin person, virker den overvældende. Senere bliver det noget, der også hører til dagligdagen”.

Brev af 2. februar 1976 til familie og venner.

Familiefaderen er nu flyttet til en ny station i Indien, beliggende nordligt i området, så her føles vinteren rigtigt. Stationen (der betjenes af tre observatører: en canadier, en nordmand og en dansker) ligger i et snedækket dalstrøg mellem høje tinder. Det har sneet nu i tre døgn. Snelaget er godt en meter. Temperaturen svinger om nulpunktet. Jeg føler opholdet her, som var jeg på ferie i Norge. Træhuset har en speciel atmosfære med de rødglødende brændeovne, væggenes specielle træmønstre og duften i rummene iblandet røg og træ. Udenfor høres de tunge, med kæder forsynede militærkøretøjer, der klapper på den snedækkede vej. Her er ellers stille og betagende smukt. Sneen daler langsomt og tæt uden for vinduerne. Jeg møder i sandhed klimatiske ændringer. Naturen er lige overraskende smuk - nede som oppe.

Naturligt er det at beskrive en bjergvandring i sne. Turen fandt sted for et par dage siden, lige inden jeg forlod den pakistanske del.

Den til mig udleverede militære udrustning er lidet anvendelig til en sådan opgave. Det er nødvendigt at låne en rygsæk, en sovepose til arktisk brug, en let vindjakke til at klatre i og en ulden tophue.

En mandag eftermiddag sent når vi pr. jeep frem til en bjergstation, hvorfra vi næste morgen tidlig skal indlede klatringen op til passet i 3200 meters højde.

Et beskedent rum med åben kamin er gjort klar til min australske ven og mig selv. Et spil skak i staldlygtens skær er den underholdning, vi kan tilbyde os selv, inden vi går til ro, spændte på hvad morgendagen bringer. Det er holdt op at sne.

Næste morgen tidlig klokken halv otte, lige efter det er blevet lyst, melder føreren sig. En sergent, der havde været tjenstgørende i området i mere end seks år. Han påstår, at han allerede har gjort turen op gennem passet ned til dalen mere end to hundrede gange. Hans delings otteogtyve mand gør os følge, bærende tunge byrder på deres rygge. Nødvendige forsyninger og heriblandt snestøvler til mandskabet.

Den lange kolonne bevæger sig langsomt op ad den sydvendte bjergside, hvor der ingen sne er. Den er smeltet bort af solens stråler. Vi har godt fire kilometers vandring foran os med en stigning på et tusind meter. Den første del afviger ikke fra mange tidligere. Det

eneste man straks mærker er det bratte temperaturfald fra -1 til -8 grader, inden vi når passet mellem de majestætiske tinder. Kulden bider i ansigtet. Det gør ondt i brystet at indånde den kolde luft. Næsetippen og øreflipperne bliver følelsesløse. Vi indtager den medbragte kolde kogte ris og de hårdkogte æg, da vi er nået gennem passet.

Så snart vi er på nordsiden med udsigt til de langt højere forrevne tinder, begynder vinden at gøre opholdet langt mindre behageligt. Temperaturen falder yderligere, og luften fyldes med vandrende sne. Vi går langs bjergkammen frem mod en flodseng, som vi skal følge ned til dalen. Der er isglat på sporet. Det er dækket af et forræderisk lag nysne - det gør ondt at falde så pludseligt på halen. Den specielle stoks ispig og -hakke må bruges flittigt. Jeg gribes ærligt af skræk, da jeg nu ser det spor, vi skal benytte langs bjergbækken ned ad bjergsiden. Et fald er ensbetydende med alvorlig fare for liv og lemmer. Over os sejler et ørnepar i solen og længere nede mellem fyrretræerne flyver en halv snes krager larmende rundt. Den snævre kløft genlyder af kommandoråb og advarsler. Den bærer, der har min oppakning på ryggen, forsøger at give gode råd på urdu. Han er barfodet i et par sandaler flettet af halm. Utroligt at han ikke får forfrysninger. Da det bliver livsfarligt glat, vælger han at tage sandalerne af!

Jeg er hunderød under denne første del af nedstigningen. Bange for at miste fodfæstet og styrte forover. Der er andre, der er bange, men det er bemærkelsesværdigt at se, hvordan soldaterne og de civile bærere kan klare opgaven med de meget tunge byrder på ryggen. En går det galt for, han ruller et halvt hundrede meter ned, men er så heldig at blive stoppet af et stort, snedækket klippestykke. Han brækker en arm i faldet, samtidig med at skulderen går af led. Trods alt heldig! Sergenten og en samariteruddannet menig yder førstehjælp. Staklen skriger, så det høres viden om. Pinefuldt og besværligt er det at få ham ned til dalen.

Det bliver varmere. Efterhånden når vi ned, hvor solens stråler kan nå os. Kolonnen gør holdt på en solrig plet. Styrken tælles op. Der bliver tid og navnlig lyst til lidt skæmt imellem de to observatører. Lettede er vi over, at det er gået godt så langt.

Vi er nu nået neden for trægrænsen. Sneen er stort set smeltet bort. Her er behageligt varmt, så varmt at den øvrige del af turen kan gøres i skjorte med oprullede ærmer, utroligt, som så meget andet i dag. Strækningen, vi mangler at tilbagelægge, er dog langt stejlere, men går nu over fyrreskovens nåledækkede skovbund. Man falder i hvert fald langt blødere nu!

Sergenten overgiver kommandoen til delingens næstkommanderende på dette sted, hvor de største besværligheder er overstået. Vi tager derfor afstand til de øvrige nu, kun fulgt af sergenten og en bevæbnet menig.

I en solbeskinnet lysning, som sporet fører over, ser min australske ven pludselig en familie bavianer, i alt 19 voksne og nogle unger. Jeg får dem udpeget, min nysgerrighed er vakt. Sergenten og den menige er langt fra så nysgerrige, de forsvinder fra scenen i løb,

thi de ved, at en bavianfamilie, der ser sin familieidyl forstyrret, ikke betænker sig et øjeblik på at angribe en fuldvoksen tiger eller mennesker. I vort tilfælde begiver de sig højroset på vej ind i skoven tilsyneladende godt utilfredse med at blive drevet fra den solbeskin-nede plet.

Efter mere end 4 timers "vandring" når vi vort bestemmelsessted i dalen, trætte, sultne og lykkelige over, at alt er gået godt.

I øvrigt er det langt lettere at klatre op ad det isglatte spor, det får vi bevis for to dage senere på tilbageturen til bjergstationen.

Jeg ved med sikkerhed, at jeg aldrig bliver en habil bjergbestiger!

Baramula.

Byen er beliggende 57 kilometer vest for provinshovedstaden Srinagar i den indiske del af Kashmir. Den kaldes den første Kashmirkrigs Guernica. Denne krig indledtes den 22. oktober 1947, næppe mere end to måneder efter englændernes udmarch fra Indien, og Pakistans fødsel som selvstændig stat. Kashmirprovinsen tøvede med at slutte sig til nogen af parterne, maharajaen sad endnu som regent, med pragtfulde paladser, effektive polititropper og velfyldte fængsler i staten såvel i Jammu som i Kashmir. Det muhamedanske Pakistan var utålmodig i sine krav på Kashmir med dens overvejende muslimske befolkning - og så kom overfaldet. Ti tusinde bevæbnede "fighters" fra det nordlige og nordvestlige Pakistan indledte det de kaldte den hellige krig for Kashmirs befrielse.

"Det var en strålende morgen, hvor jeg besøgte byen. Der er forår i luften. Som et fint net skyder grønne planteskud overalt i landskabet, over de poppeltstribede sletter og de bløde bakker, der ruller op mod bjergenes dragerygge, de flintblå og snekammede.

Overrislingsvandet ligger som nedfældede felter af spejlglass mellem markerne. De tidlige plovmand er ude i vand til knæene. Gamle popler, stynede om og om igen, næsten til døde, løfter sig langs vejen som truende galgetræer eller lidenskabelige krøblinge, voldsgerningernes sande veteraner. Lådne små heste prøver at danse eller bestige hinanden med sammenbundne forben. Bjørnepelsede hunde ligger som døde i solskinnet. Landsbyen har strå i træernes kroner og virker som befæstet med dynger af gødning. Bondekonerne går i stive dragter, lergrå eller filtrøde.

Baramula. Byen ligger trykket som en grå, sammenstuvet bondelandsby ved bredden af floden Jhelum, lige inden bjergpassene åbner sig for floden. Vi kommer forbi nytømrede huse og sammenstimlinger af mennesker som på et marked. Standser i en gyde, der bliver for smal til jeepen og går frem til fods gennem et sort søle. Det er som at gå gennem en svinesti.

Propagandaen har udmalet hele Baramula som en ruin hob kort efter overfaldet, men det

var cirka 220 huse eller en tredjedel af byen, der blev ødelagt. Det er selve ruinområdet, der var målet for turen beliggende i udkanten af byen ud mod passet; en række dynger af sten og jord, hvor man har trådt stier og kastet affald ud. Af hvilken grund der stadig her, otteogtyve år efter, ligger de samme bunker, kan jeg ikke få en forklaring på. Det var her, det andet fremstød sattes ind, og det første besindelsesløse raseri udløstes. Men byen havde som nu cirka atten tusind indbyggere, og selv om angriberne, som beskrevet, var ti tusind eller flere, dræbte, mishandlede eller voldtog de kun en ringe del af befolkningen. De kom i lastbiler fra vest og var fuldt militært udrustede. Baramula holdt de besat i to uger, inden indiske hærenheder nåede frem og drev dem tilbage gennem passet.

Angribernes vrede gik også ud over det til det katolske hospital hørende kapel. Jeg har set fotografier af sønderknuste helgenbilleder og døde nonner med blottede legemer. I dag kan ingen spor findes efter overfaldet.

En af søstrene, som jeg får i tale, da jeg når ind på hospitalets grund, viser mig beredvilligt rundt. Hun er en granvoksen irer, rød-blomstredede som en mejerske med vældige, rødfrosne hænder. Hun virker rolig som en klippe og beretter ganske uberørt om det, der hændte dengang. På hospitalet er der i dag tre søstre foruden hende, der oplevede de frygtelige dage i 1947.

Hun fortæller, som var det hverdagsbagateller: "Ja, de slog lidt i stykker inde i kirken og brændte paterens hus ned til grunden. Det er sandt, at de voldtog og dræbte to søstre, og de dræbte yderligere 34 af hospitalets patienter og personale. Det værste for os var, at vi i de følgende dage følte os kaldet til at passe og pleje deres sårede, ikke så i tal".

Blandt gæsterne på en lokal tesalon finder jeg senere en gamling, der over en kop te gerne beretter om tilfangetagne kvinder, der solgtes på markedspladsen. Mange af byens kvinder forsøgte at undgå deres skæbne ved at sværte sig i ansigtet, strø aske i håret og virke som gamle koner, kun fa undgik den.

Endelig er der legenden om Baramulas korsfæstede helt en ung digter, en modig og standhaftig mand, der blev pint, spigret fast til en pæl og til slut gennemhullet af kugler.

Baramula er et propagandabanner, der svinges over Kashmir den dag i dag, men det er gennemsvivet af virkeligt blod.

Beretningen hører også med til en danskers oplevelser i Kashmir, derfor er den, fortalt.

Khyberpasset.

Nu til det historiske pas beliggende i det nordvestlige Pakistan.

Familien kører frem til den afghanske grænse og tilbage igen igennem det tredive kilometer lange pas.

Khyberpasset er ikke kun en dal mellem forrevne, gølle bjerge, men et virkeligt pas i femten hundrede meters højde. Efter passet falder terrænet stejlt ned mod grænsen til

Afghanistan.

Dette pas har bragt mange indvandrere til Indien. Dets lange historie finder den besøgende indhugget på en imponerende sten placeret umiddelbart før man kører ind i passet fra øst. Det har i århundreder ligget på handelsruten fra Centralasien til Arabien og til Europa fulgt af Kafilas (karavanerne). En enkelt karavane kunne have en længde af godt tre kilometer bestående af tungt læssede kameler, okser eller muldyr med tilhørende drivere og deres familier. De karavaner, vi ser, benytter ikke den gode, asfalterede vej men det gamle karavanespor.

Jamrod-fortet, der på afstand ligner et slagskib, blev bygget i 1823. Et imponerende bygningsværk. Dets mure er mere end tre meter tykke med bastioner og dobbelte porte forsynet med et utal af skydeskår. Claus fryder sig. Det er selvfølgelig en drengs drøm, der her bliver til virkelighed, at være i et rigtigt fort. Efter at have passeret fortet, forenes vejen på et stykke med den berømte jernbane, der blev bygget i tiden 1920-26, og som har 34 tunneler, hvis samlede længde er fem kilometer. Udenlandske ingeniører beundrer med rette dette arbejde. En af stationerne ligger således 870 meter højre end den lavest beliggende på banestrækningen. Vi fortsætter i vores lejede Toyota, 1973-model, snor os opad, standser fra til anden for at lade os betage af karavanerne, store som små, og den specielle natur. Der passerer en jeep med bare fireogtredive passagerer!

I nyere tid kan vi holde rede på de kamphandlinger, der er sket i passet.

Første afghanske krig, 1837-39, medførte svære kampe i tilslutning til passet. Fra den anden, i 1878, huskes General Sam Browns nattemarch igennem det forrevne terræn. Derved lykkedes det at omringe og totalt nedkæmpe det afghanske kavaleri. Den tredje krig, hvor passet fik betydning, var i 1919. De berømte Khyber Rifles, der også i dag rekrutteres i området, gjorde, ledet af britiske officerer, kort proces med den afghanske hær, efter at fly indledningsvis havde bombet de afghanske stillinger og hovedstaden Kabul, der ligger halvfjerds kilometer herfra. Siden oprettelsen af den pakistanske stat i 1947 har disse Khyber Rifles, kommanderet af pakistanske officerer, haft ansvaret for passet.

I byen Landi Kotal gør vi et længere ophold. Her oplever vi smuglernes marked. Besøget i denne bys basar er en helt speciel oplevelse. Ethvert tænkeligt enmandsbetjent skydevåben fra pistol til maskingeværer kan købes uden våbentilladelse. Dyre schweizerure og avancerede fotografiapparater, alt bliver højlydt falbudt på den for området kendte ordrige facon. Hash handles i øvrigt ganske åbenlyst. Vi når ved middagstid grænsen. Den ligner alle andre grænseovergange. Her er livet måske lidt mere broget. Sortbørshandelen med valuta er lige som noget, der hører med i billedet, mener de handlende. Jeg mindes ikke at have været ude for et så groft åbenlyst forsøg, som der her bliver praktiseret. Politikonstablerne, der er mange i tal, lukker øjnene mod en passende erkendtlighed.

Konklusion af familiens ophold i Kasmirregionen.

Det synes rimeligt at forsøge at konkludere, hvad dette års ophold er kommet til at betyde for Lotte, børnene og mig.

Vi var ganske godt orienteret om, hvad vi kunne vente os herude, inden vi tog hjemmefra. Det forekommer os givet, at den grundige forberedelse inden afrejsen, ligesom en mental forberedthed, er de væsentligste årsager til, at dette er blevet vort livs rejse. Vi ville muligvis kunne føje andre årsager til senere. Vi ønskede os et spændende år. Alle fire mener, at vi har haft et sådant med de helt forskellige krav vi måtte stille, børn og voksne. Vi kender os selv bedre individuelt, men også som familiegruppe.

Det var til tider svært at leve adskilt - faderen fra de øvrige i op til seks uger ad gangen, men det lærte os at skrive meningsfulde breve, der afdækkede træk hos de to ægtefæller, som måske var ukendte.

Børnene har lært at stå på egne ben i et fremmed miljø, at bruge et fremmed sprog - og de har nydt det: De har måttet "kæmpe" for at nå resultater, bemærkelsesværdigt gode resultater efter forældrenes skøn.

Området er jo i sig selv med til at lutre sjæl og legeme, som det ligger i et lunt klimatisk bælte med en helt ufattelig smuk natur og med eksistensbetingelser så fremmede for en dansker. Befolkningens levevis præget af områdets kultur og den udefra kommende

vesterlandske levevis med det gode og mindre gode, den kan føre med sig. Det er et udviklingsområde uden vor velorganiserede, sterile, velfærdsprægede og stressede hverdag. Man mangler en effektiv decentraliseret ledelse, fri for korrupsion. Det er først og fremmest et uddannelsesproblem.

Det er derfor, at de få styrer de mange, bestemt med den sikkerhed for dem selv, at de tjener til egen fordel.

Her kendes jo til de forskellige religioners indflydelse. Problemet Kashmir blev årsagen til tre bitre krige og er egentlig ikke sin løsning nærmere end i 1947, da det opstod, efter etableringen af staterne Indien og Pakistan.

Jeg nævner disse forhold, fordi de har præget vor tilværelse herude, har givet os noget at tænke på, noget at forsøge at forstå, og noget som endnu ikke kan forstås, og som vi måske aldrig vil komme til at forstå.

Vi nærrede en kærlighed til området, men vi priste os samtidig lykkelige over, at vi i den lille mission fandt mange gode venner, som kom fra Chile i vest, Australien og New Zealand i syd, Japan og Thailand i øst og fra Europas forskellige lande i nord. Livet blandt observatørerne på de små stationer og livet blandt familierne i Rawalpindi eller Srinagar har gjort os mere forstående, mindre selviske og navnlig bragt os erkendelsen af, at vi som mennesker ikke er spor forskellige, selvom hudfarve og levemåde måtte antyde noget andet.

Alle lever med i hinandens gøren og laden i en sådan lille mission - det kan være en hjælp, men det kan også være af det onde. En ting er sikkert, vi lærte meget om menneskelig adfærd.

Det var spændende, udviklende, fornøjeligt og sjældent så vanskeligt, at det var direkte ubehageligt at opholde sig i missionsområdet.

Jeg har været glad for, at FN har påtaget sig en opgave her. Det gav Lotte, børnene og mig muligheden for et spændende år i Kashmir.

Peer Hoegh-Guldberg